

Ühiskonnaõpetus

II kooliaste (4. - 6. klass)

6. klass

Õpisisu

Sotsiaalsed suhted Inimesed meie ümber, kogukonnad; Euroopa riigid ja rahvad; sallivus

- Eestis ja õpilase kodukohas elavad rahvarühmad (sotsiaalsed, rahvuslikud, religioossed jm). Sooline võrdõiguslikkus.
- Pere ja suguvõsa.
- Naabruskond maal ja linnas.
- Sõpruskond.
- Koolipere.
- Euroopa riigid, Eesti naaberriigid.

Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja -algatus, koostöö.

- Kodukohas tegutsevate seltside, klubide ja ühenduste tegevus.
- Noorteorganisatsioonid.
- Eakohased kodanikualgatuse võimalused.
- Koostöö ja ühistegevus, kommunikatsioonivõimalused.

Demokraatia põhimõtted ja selle toimimine

- Rahva osalemine ühiskonna valitsemises: arvamuste mitmekesisus ja sõnavabadus, osalus aruteludes ja otsustamises, õigus valida ja saada valitud.
- Võimude lahusus. Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus.
- Kohalik omavalitsus.
- Seaduse ülimuslikkus, seadus kui regulatsioon.
- Peamised inimõigused (õigus elada, õigus vabadusele ja inimväärikusele jne).

Koolidemokraatia, lapse õigused ja võimalused osaleda poliitikas

- Õpilasmavalitsus, õpilaste osalemine koolielu korraldamises ja õpilasesinduses.
- Kooli sisekord (kodukord).
- Lapse õigused (õigus haridusele, õigus vanemlikule hoolitsusele jne).
- Õiguste, kohustuste ja vastutuse tasakaal.

Töö ja tarbimine

- Aja ja kulutuste planeerimine ning raha kasutamine, laenamine ja säästmine.
- Elukutsed – teadmised ja oskused.
- Elukestev õpe.
- Elukutsed ja ettevõtted kodukohas. Teadlik, säästev tarbimine. Töökultuur ja tööetika.

Õpitulemused

Sotsiaalsed suhted Inimesed meie ümber, kogukonnad; Euroopa riigid ja rahvad; sallivus

Õpilane

- seletab oma sõnadega ning kasutab kontekstis mõisteid rahvus, riik, võrdõiguslikkus ja sallivus;
- nimetab Eestis ja kodukohas elavaid rahvarühmi ning kirjeldab nende eluolu ja kultuuritraditsioone; 3) nimetab Eestis esindatud peamisi usundeid ja kirjeldab nende kombeid;
- toob näiteid naiste ja meeste võrdsete õiguste ning nende rikkumise kohta Eestis;
- teab ja hoiab kogukonna traditsioone;
- teab, mis on isikutunnistus ja reisidokumendid (pass, isikutunnistus);
- nimetab ja näitab kaardil Eesti naaberriike ning toob näiteid, kuidas muu maailm mõjutab elu.

Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja -algatus, koostöö

Õpilane

- seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid kodanikuühendus, kodanikualgatus, vabatahtlik tegevus;
- nimetab kodukohas tegutsevaid seltse, klubisid ja ühendusi ning kirjeldab nende tegevust;
- nimetab kodukohas ja koolis tegutsevaid noorteorganisatsioone ning kirjeldab nende tegevust;
- teab kodukoha kodanikualgatusi ning algatab neid ja osaleb neis võimaluse korral;

- toob näiteid vabatahtliku töö kasulikkuse kohta; märkab probleeme ja pakub vajajatele abi.

Demokraatia põhimõtted ja selle toimimine

Õpilane

- seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid inimõigus, seadus, demokraatia;
- iseloomustab demokraatia põhimõtteid;
- teab ja austab inimõigusi;
- teab, et Eesti on demokraatlik vabariik, nimetab Vabariigi Valitsuse, Riigikogu ja Vabariigi Presidendi peamisi ülesandeid;
- teab, mis on kohalik omavalitsus, toob näiteid oma valla/linna omavalitsuse tegevuse kohta;
- teab, et kõik on võrdsed seaduse ees ja peavad seadusi täitma, toob näiteid seaduskuuleka käitumise kohta.

Koolidemokraatia, lapse õigused ja võimalused osaleda poliitikas

Õpilane

- **5.** kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis;
- toetab oma suhtumise ja tegutsemisega koolidemokraatiat;
- tunneb ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid, nimetab lapse õigusi, teab õiguste ja vastutuse tasakaalu.

Töö ja tarbimine

Õpilane

- teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel;
- teab, kuidas raha teenitakse ja millest koosneb pere eelarve; oskab kulutusi tähtsuse järjekorda seada, koostada eelarvet oma taskuraha piires ning oma aega plaanida;
- teab internetipanga ja pangakaardi (PIN-koodi) turvalise kasutamise reegleid;
- iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed ja ametid;
- selgitab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnale;
- oskab tarbijana märgata ja mõista tooteinfot ning tunneb tarbija õigusi.